

Runāsim un rakstīsim par grāmatu lasīšanas paradumiem! Kas ir salikts pakārtots teikums?

1. Jāņa Rozes apgāda tīmekļvietnē ir Runča Leo blogs “Par, ap un uz grāmatām”. Lasi dažus runča Leo ierakstus! Vai tu piekrīti runcim Leo? Kā tu atbildētu uz viņa jautājumiem vai komentētu izteiktos apgalvojumus?

Runcis Leo: Izejam pasaulē un svinam grāmatas.

Katrs teikums, ko izlasām labā grāmatā, mūs bagātina. Paceļot acis no tikko izlasītas rindas vai lappuses, mēs esam bagātāki, un tas ir skaistākais, ko mums sniedz lasīšana.

Tu:

Runcis Leo: Kā atrast laiku lasīšanai?

Esam tik ļoti pieraduši par lasīšanu teikt “nav laika”, ka tas sāk kaitināt, murr. :)

Tu:

Runcis Leo: Esi ceļotājs!

Vai tu esi aizdomājies par to, cik daudzās pasaules vietās esi bijis un par tām uzzinājis, lasot grāmatas?

Tu:

2. Kā tu atbildētu uz šiem jautājumiem? Izsaki savu viedokli!

- Vai cilvēki mūsdienās lasa grāmatas? Kāpēc lasa vai nelasa?

- Kas, tavuprāt, lasa grāmatas visvairāk? Izvēlies un pasvītrot atbilstošos vārdus!

vīrieši, sievietes, jaunieši, bērni, skolēni, studenti, pensionāri, skolotāji, strādnieki, bezdarbnieki, bagāti cilvēki, nabadzīgi cilvēki, izglītoti cilvēki, maz izglītoti cilvēki, pilsētnieki, lauku iedzīvotāji

3. Salīdzini savas atbildes ar pētījumu par Latvijas iedzīvotāju lasīšanas paradumiem!

Dati liecina, ka aptuveni puse jeb 52 % no visiem Latvijas iedzīvotājiem vismaz reizi mēnesī un biežāk izlasa kādu grāmatu. Šos lasītājus varētu dēvēt par regulārajiem lasītājiem. Vairāk nekā trešā daļa jeb 38 % Latvijas iedzīvotāju lasa grāmatas ne retāk kā 1 vai 2 reizes nedēļā. Turpretī 24 % Latvijas iedzīvotājus iespējams saukt par retajiem lasītājiem, kas grāmatas izlasa reizi 2–3 mēnešos vai retāk.

Latvijas šī brīža tipiskie grāmatu lasītāji ir sievietes, jaunieši vecuma grupās 15–18 un 19–24 gadi; Rīgas iedzīvotāji; tie, kuriem ir augstākā izglītība vai studējošie; skolēni; tie, kas ģimenē sarunājas divās valodās; tie, kuru ienākumi ir virs 571 eiro mēnesī.

Pēdējā gada laikā grāmatu nerasītāji vairāk bijuši vīrieši vecuma grupā 51–65 gadi; lauku iedzīvotāji; tie, kuriem ir vidējā izglītība, arodizglītība vai zemāks izglītības līmenis; tie, kuri ir bezdarbnieki vai meklē darbu; tie, kuru ienākumi ir līdz 170 eiro mēnesī.

(Pēc Latvijas Kultūras Akadēmijas 2018. gada
“Pētījuma par Latvijas iedzīvotāju grāmatu lasīšanas paradumiem”)

- Kas tavās atbildēs sakrīt ar tekstā sniegto informāciju?
- Ar ko atšķiras tava atbilde?
- Kas tevi pārsteidza?

4. Strādāji pāri! Saskaitiet savas dzimšanas dienas skaitļu summu! Ja tas ir pāra skaitlis, tad veidojiet domu karti “Kāpēc cilvēki lasa grāmatas?”, ja nepāra skaitlis, tad domu karti “Kāpēc cilvēki nerasa grāmatas?”!

Izmanto!

atpūta, interese, laiks, slinkums, vienatne, fantāzija, emocijas,
žanrs, paradums, ģimene, vaļasprieks, mācības

- Kad jūsu domu karte ir pabeigta, apvienojieties vēl ar vienu pāri, lai jūsu grupā būtu pārstāvētas abas domu kartes!
- Samainieties ar domu kartēm!
- Aplūkojiet domu karti un pārrunāji, vai jūs piekrītat minētajiem lasīšanas vai nerasīšanas iemesliem! Ja piekrītat, tad atzīmējiet ar “+”, ja nepiekrītat, tad ar “-”!
- Papildiniet otru domu karti ar saviem iemesliem!
- Grupā aplūkojiet abas domu kartes un izvēlieties katrā 3 svarīgākos iemeslus, kāpēc cilvēki lasa vai nerasa grāmatas!
- Pierakstiet šos iemeslus! Veidojiet saliktus teikumus ar saistītājevārdiem *jo, tāpēc ka, tādēļ ka, lai!*

5. Iepazīsties ar vairāku cilvēku viedokļiem par viņu lasīšanas paradumiem, kuri publicēti Latvijas Kultūras Akadēmijas pētījumā!

Uzraksti, kāpēc cilvēki lasa vai nerasa grāmatas! Izmanto saikļus *jo, tāpēc ka, tādēļ ka, lai!*

“Man priekšā droši vien mamma kādreiz vakaros un arī pa dienu sāka lasīt pasakas, to es atceros. Tad es viņas no galvas iemācījos, visu laiku atkārtāju, tad jau pats sāku mācīties lasīt. Nevaru iedomāties savu dzīvi bez lasīšanas. Tas man kā ieradums.”

Cilvēks lasa, _____

“Kopā ar ģimeni mēs diezgan daudz apmeklējām dažādus teātrus, koncertus, mājās skatījāmies klasikas filmas, tad man mamma vienmēr teica, ka šim pamatā ir kāda grāmata. Tā es pamazām sāku saprast, ka grāmatas ir nozīmīga kultūras daļa.”

Cilvēks lasa, _____

“Mana mamma un māsa lasa daudz, un viņas ir pirmās, no kurām es uzzinu, ka ir kāda laba grāmata. Daudzos žurnālos ir kaut kāds grāmatu tops vai arī slavenības saka, kādas grāmatas viņi ir pēdējā laikā izlasījuši. Es arī gribu izlasīt populārākās un labākās grāmatas.”

Cilvēks lasa, _____

“Es mēģinu grāmatās iegūt kaut kādas emocijas, kuras es nevaru saņemt dzīvē. Man patīk lasīt par kaut kādām personībām, un tad es mēģinu saprast, kas ir tās viņu 46 labās īpašības, kāpēc viņi ir kļuvuši tik ietekmīgi un vareni. Un tad mēģinu tās ieviest arī sevī.”

Cilvēks lasa, _____

“Varbūt man ir grūti nosēdēt un neko nedarīt. Ja es skatos kādu filmu, ziņas, klausos mūziku, varu šūt kaut vai pogas pie kleitas vai zīmēt paralēli. Grāmatas... tās paņem visu tavu uzmanību.”

Cilvēks nerasa vai lasa maz, _____

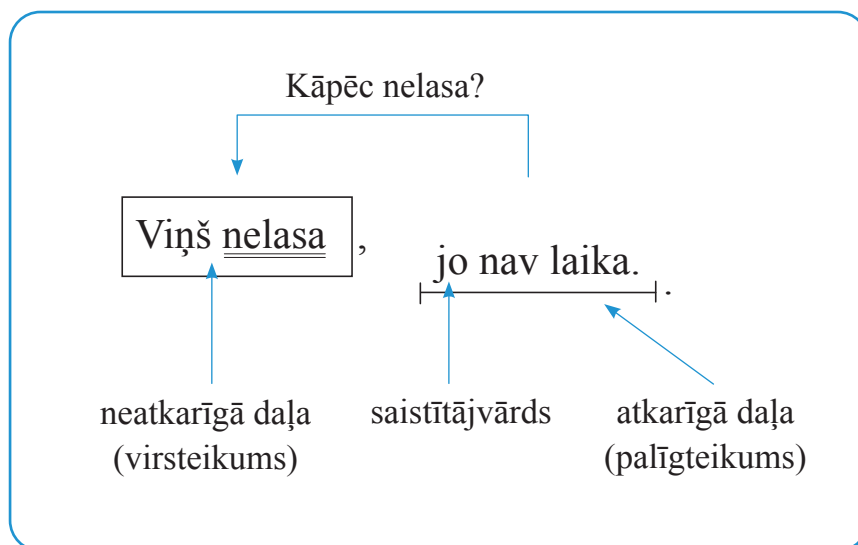
(Pētījums par Latvijas iedzīvotāju grāmatu lasīšanas paradumiem.
Latvijas Kultūras Akadēmija, 2018.)

6. Salīdzini ar klasesbiedra uzrakstīto! Uzlabo vai papildini savus teikumus!

7. Izpēti piemēru un atbildi uz jautājumiem!

- Cik daļas ir teikumam?
- Kas saista teikuma daļas?
- Kādas attiecības ir starp teikuma daļām: daļas ir vienlīdzīgas vai kāda daļa ir galvenā, bet cita ir pakārtota, atkarīga no galvenās daļas?
- Ko paskaidro atkarīgā daļa?

Piemēram: *Viņš nelasa, jo nav laika.*



8. Uzzīmē 5. uzdevumā uzrakstīto teikumu shēmas!

1. _____

Nosaki, cik daļas ir teikumā!

2. _____

Iekrāso saikli, kas saista teikuma daļas!

3. _____

Pasvītro neatkarīgajā daļā vārdu, kuru paskaidro atkarīgā teikuma daļa (palīgteikums)!

4. _____

Nosaki jautājumu, uz kuru atbild palīgteikums!

5. _____

9. Izlasi, kas ir salikts pakārtots teikums! Pierādi, ka tavi uzrakstītie teikumi ir salikti pakārtoti teikumi! Pierādījumam izmanto doto definīciju!

Piemēram, *teikums ir salikts pakārtots, jo tajā ir divas daļas...*

Salikts pakārtots teikums ir tāds salikts teikums, kas sastāv no vienas neatkarīgās daļas – virsteikuma – un vienas vai vairākām atkarīgām daļām – palīgteikumiem.

Palīgteikums parasti paskaidro kādu vārdu citā teikuma daļā un atbild uz kādu konkrētu jautājumu. Palīgteikumus parasti atdala ar komatu.

Salikta pakārtota teikuma daļas savstarpēji saistītas ar saistītātvārdiem jeb pakārtojuma saikļiem, piemēram, *jo, tāpēc, lai, ja, tāpēc ka, tādēļ ka, kaut arī, kaut gan, lai gan,*

10. Izpēti infografikas Nacionālās izglītības iespēju datubāzes (NIID.LV) tīmekļvietnē <http://www.niid.lv/infografikas>! Kas, tavuprāt, ir infografika? Kā infografikā attēlo informāciju?

Izmanto!

informācija, nosaukums, jautājums, rakstiska informācija, atbildes, attēli, kas vizualizē informāciju, stāsts, grafīks, shēma, tabula

11. Uzzini par savu klasesbiedru, ģimenes locekļu, draugu, arī skolotāju lasīšanas paradumiem un noskaidro viņu domas par to, kāpēc jālasa grāmatas!

- Grupā veidojiet vismaz 5 jautājumus!
- Intervējiet 5 cilvēkus!
- Apkopojiet rezultātus!
- Atspoguļojiet rezultātus infografikā plakāta formātā!
- Prezентējiet rezultātus klasesbiedriem!